

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Č. 31

číslo a název klíčové aktivity	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti
název materiálu	VY_12_INOVACE_31_ČJ_LV9_Tvořivá práce s textem
téma	Literární žánry – poezie 1
anotace	Respektování kulturního dědictví, formulování myšlenek
očekávaný výstup	ZV – LMP Jazyk a jazyková komunikace – 2. stupeň Literární výchova – čtení s porozuměním, orientace v textu
druh učebního materiálu	Pracovní list
ročník	9.
datum vytvoření	1. 2. 2013

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Zdena Cekotová
„SLUNCE“ CZ.1.07/1.4.00/21.1192

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

POEZIE

Liší se od běžné mluvy používáním uměleckých prostředků, jako je třeba rytmus a rým. Autorům poezie se říká básníci. Básně jsou zpravidla členěné do veršů a slok.

Poezii dělíme na:

- **epickou poezii** – má děj
- **lyrickou poezii** – nemá děj, snaží se vystihnout náladu, motivy
- lyricko-epickou poezii

KAREL JAROMÍR ERBEN – KYTICE

Tato básnická sbírka obsahuje 13 balad. Balada je smutná báseň s tragickým koncem. Při psaní básní autor čerpal náměty ve starých českých lidových bájích, pohádkách, pověstech, mýtech a legendách. Popisuje v nich lidskou morálku, lidský osud a každodenní život.

Dílo obsahuje například tyto básně: Kytice, Poklad, Svatební košile, Zlatý kolovrat, Polednice, Vodník a další.

V roce 2000 bylo sedm básní této básnické sbírky zfilmováno a vznikl film Kytice.

VODNÍK

/ obsah básně a úryvek /

Mladá dívka chce jít k jezeru prát prádlo, ale matka jí prosí, ať tam nechodí, že se jí zdál zlý sen. Dcera neposlechne, jde k jezeru a spadne do vody. Tady ji chytne vodník a musí si ho vzít za muže. Mají spolu malého syna – Vodníčka. Dívka má své dítě ráda. Je však smutná, protože se nerozloučila s matkou a stýská se jí po ní. Přemlouvá vodníka, aby ji pustil za matkou. Nakonec ji vodník pustí, ale pod podmínkou, že se nebude s nikým objímat a musí se vrátit do večera. Matka se s dcerou zamkne v komoře. Vodník si pro dívku třikrát přijde, ale vždy odejde bez ní. Matka ji nechce pustit. Když přijde naposled, hodí za dveře tělíčko jejich malého Vodníčka s uříznutou hlavou.

Ráno, raničko panna vstala,
prádlo si v uzel zavázala:
„Půjdu, matičko, k jezeru,
šátečky sobě vyperu.“

„Ach, nechod', nechod' na jezero,
zůstaň dnes doma, moje dcero!
Já měla zlý té noci sen:
nechod', dceruško, k vodě ven.“

První šáteček namočila –
tu se s ní lávka prolomila,
a po mladičké dívčině
zavířilo se v hlubině.

Dvůr vodníkův prostranný,
bohatství v něm dosti,
však bezděky jen se v něm
zastavují hosti.

A kdo jednou v křišťálovou
bránu jeho vkročí,
sotva ho kdy uhlédají
jeho milých oči.

Vodník sedí mezi vraty,
spravuje své sítě,
a ženuška jeho mladá
chová malé dítě.

Stokrát jsem tě prosila,
přimlouvala sladce,
bys mi na čas kratičký,
dovolil k mé matce.

Nuže – dovolím ti já,
dovolím ti z důli,
však poroučím, ať mi věrně
splníš moji vůli.

Neobjímej nikoho
z rána do večera,
před klekáním pak se zase
vrať do jezera.

A potřetí buch buch! zase,
když se šel ranní svit:
„Pojď již domů, ženo moje,
dítě pláče, dej mu pít!“ –
„Ach matičko, muka, muka –
pro děťátko srdce puká!
Matko má, matičko zlatá,
nech mne zase jít!“ –

„Nikam nechod', dcero moje!
Zradu kuje vodní vrah,
ač že péči máš o dítě,
mně o tebe větší strach.
Vari, vrahu, do jezera
nikam nesmí moje dcera,
a pláče – li tvé děťátko,
přines je sem na náš práh.“ –

Něco padlo. – Pode dveřmi
mok se jeví – krvavý,
a když stará otevřela,
kdo leknutí vypraví!
Dvě věci tu v krvi leží –
mráz po těle hrůzou běží,
dětská hlava bez tělíčka
a tělíčko bez hlavy.

Tvořivá práce s textem – pracovní list

Jméno a příjmení: _____

1. Doplň správná slova do křížovky a z tajenky se dozvíš další název balady z básnické sbírky Kytice.

- jinak had

- otec prince

- kopec

- každý začátek má i

- Ohře je

- bodavý hmyz

- na hlavě rostou

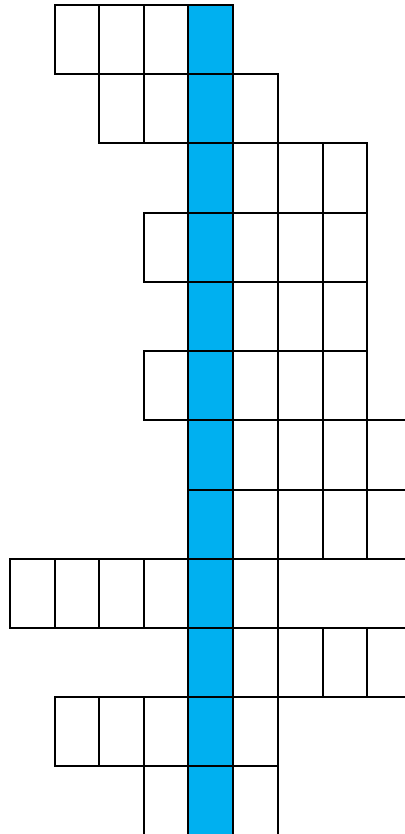
- má vitamíny

- opak slova smutný

- skáče po stromech

- po dešti jsou

- sladký jako

Napiš tajenku: _____

2. Zkus vysvětlit tyto výrazy.

Po mladičké dívčině zavířilo se v hlubině - _____

Sotva ho kdy uhlédají jeho milých oči - _____

Ať mi splníš moji vůli - _____

Pro děťátko srdce puká - _____

Mok se jeví – krvavý - _____

ŘEŠENÍ

Úkol číslo 1

Pro učitele / řešení křížovky /:

- plaz
- král
- hora
- konec
- řeka
- komár
- vlasy
- ovoce
- veselý
- opice
- louže
- med

ZÁHOŘOVO LOŽE

Zdroje:

ERBEN, Karel Jaromír. Kytice z pověstí národních. Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, 1972. 13-241-KMČ-72.s. 97 - 105

Obrázek vodníka: ANNA KRATOCHVÍLOVÁ. *Wikipedia.cz* [online]. [cit. 26.4.2013]. Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/94/Splav7.JPG>

Obrázky leknínu a kapradí: – <http://obrazky.superia.cz/kvetiny/kapradi.php>